

آژیر قرمز برای پرهیز از مضایعات غذایی در کشور/ یادداشت دکتر جلال الدین میرزای رزاز به مناسبت روز جهانی غذا

“آینده ما در گرو اقدامات امروز ما”

یادداشت دکتر جلال الدین میرزای رزاز رئیس انستیتو تحقیقات تغذیه
ای و صنایع

غذایی کشور به بهانه ۲۴ مهر روز جهانی غذا

امسال هفتاد و پنجمین سالی است که در این روز در حدود صد و پنجاه
کشور جهان، برنامه های خاصی به منظور یادآوری و افزایش
آگاهی عمومی و تفهیم گرسنگی و فقر اجرا می گردد.

بر اساس آخرین آمار حدود ۱ میلیارد انسان از سوء تغذیه و گرسنگی
رنج می برند

که از این میان حدود ۵۰ درصد در آسیا و ۲۵ درصد در آفریقا زندگی
می کنند. در مقابل

این گرسنگان اما حدود ۲ میلیارد نفر در دنیا دچار اضافه وزن و
چاقی هستند. از

برنامه های مهم سازمان جهانی خواروبار(فائو) و دیگر سازمان های

بین المللی، حذف
گرسنگی تا پایان ۲۰۳۰ در دنیا با همراهی و مشارکت اهالی زمین
است. اخیرا برنامه جهانی غذا (World Food Programme) که از سوی
سازمان ملل متحد ارائه گردیده بود به خاطر تلاش در مبارزه با گرسنگی
و بهبود شرایط صلح در مناطق دچار
درگیری، برنده جایزه صلح نوبل سال ۲۰۲۰ میلادی شده است. شاخه کمک
غذایی سازمان
ملل متحد که بزرگترین نهاد انسانی جهان در زمینه امنیت غذایی و
رفع گرسنگی است، اعلام
کرده است هنوز یک نهم جمعیت جهان غذای کافی
ندارند. لذا نیاز به
همبستگی و همکاری چند جانبه بیش از هر زمانی آشکارتر است.

وقتی در رابطه با غذا صحبت می کنیم می توان آن را از دو بعد
امنیت غذایی و
ایمنی غذایی مورد کنکاش و بررسی قرار دهیم که دو مقوله کاملا
متفاوت و جدا از هم
هستند.

در بررسی امنیت غذایی بر اساس تعاریف
مختلف بین المللی پارامترهای مختلفی ارائه گردیده است که اهم
آنها ۴ پارامتر و
شاخص ذیل می باشد.

فراهم بودن غذا و مواد غذایی در همه ایام، دسترسی به غذا (هم
دسترسی فیزیکی و
در دسترس بودن غذا و هم فراهم بودن شرایط اقتصادی خانوار برای
خرید غذا)، دانش
لازم برای بدست آوردن، پردازش و درک اطلاعات اولیه در مورد غذا و
به طور خلاصه
سواد تغذیه ای و درجه ایمنی و مغذی بودن و مفید بودن غذا و به
طور خلاصه فراهم
بودن غذای سالم

در حال حاضر در کشور عزیزمان ایران در
مقوله امنیت غذایی با ۳ چالش اساسی و ریشه دار مواجه هستیم:

۱۱ کرونا در ابعاد جهانی و ملی

۲۰ تحریم های شدید و ناجوانمردانه اقتصادی

۳۰ وضعیت اقتصادی ناپایدار

متاسفانه این سه عامل در صورت ادامه دار شدن در دراز مدت می تواند امنیت غذایی را در کشور تحت الشعاع قرار دهد و خسارات و صدمات جبران ناپذیری را به سلامت جامعه وارد نماید، لذا ضرورت بررسی، واکاوی موضوع و ارائه راهکارهای کارشناسی و تخصصی برای برقراری امنیت غذایی کشور بیش از هرزمان دیگری احساس می شود.

در دوران شیوع کرونا اما ایران توانست از معدود کشورهای دنیا باشد که حتی در مقایسه با کشورهای توسعه یافته تنوع و کفایت مواد غذایی را در کشور چه به لحاظ فراوانی و چه به لحاظ دسترسی فیزیکی فراهم نماید تا جایکه در روزهایی که در اروپا فروشگاه های عرضه مواد غذایی توسط مردم متمدنشان غارت می شد، در ایران گوئی اتفاقی نیفتاده و در شرایط کاملاً عادی تنوع، ارائه و کفایت محصولات و مواد غذایی کاملاً حفظ شده بود، گرچه این فراوانی و تنوع بر اساس تعریف امنیت غذایی یکی از شاخص های لازم و مهم می باشد ولی بر اساس پارامتر های دیگر تعریف امنیت غذایی کافی نیست.

عوامل سه گانه و تهدیدآمیز فوق که به آنها اشاره گردید عمدتاً مداخله دولتمردان، سیاستمداران و مسئولین اجرایی کشور را می طلبد که ضرورت توجه به آنها در وضعیت هشدار و قرمز قرار دارد.

اما مردم نیز با ورود به نحوه مصرف و توجه به آموزه های اعتقادی، مذهبی، ملی و اخلاقی می توانند تا حدود زیادی مانع بروز نا امنی غذایی در کشور باشند که لازم

است تک تک هموطنان عزیز با درک شرایط موجود به سهم خود در برقراری امنیت غذایی مشارکت نمایند.

بر اساس مطالعات و آمار های ارائه شده هر سال ۳/۱ میلیارد تن ضایعات مواد غذایی در دنیا وجود دارد که این ضایعات معادل یک سوم کل مواد غذایی تولید شده برای مصرف انسان هاست و می تواند غذای کافی برای ۲ میلیارد نفر انسان گرسنه را در سال فراهم نماید. در کشور ما نیز بر اساس بررسی های به عمل آمده حدود ۳۰ درصد ضایعات غذا از چرخه تولید تا مصرف وجود دارد. چرخه و زنجیره غذا از مزرعه شروع می شود و پس از طی چرخه فرآوری و عرضه به سفره ها می رسد. براساس گزارش سازمان جهانی خواربار و کشاورزی (فائو)، هرروز به ازای هر نفر ۱۳۴ کیلوکالری غذا در ایران به هدر میرود، یعنی سرانه هدررفت روزانه غذا در ایران ۱۳۴ کیلوکالری است. سهم ایران از کل غذایی که هر سال در جهان به هدر میرود ۲٫۷ درصد اعلام شده است. بر همین اساس ضایعات مواد غذایی در ایران معادل ۳۵ میلیون تن است این درحالی است که در اتحادیه اروپا با ۲۷ کشور عضو، تنها ۹۰ میلیون تن مواد غذایی راهی زباله ها میشود. یک پژوهش علمی ارزش مادی ضایعات مواد غذایی در ایران را ۱۵ میلیارد دلار برآورد کرده که اگر این رقم را با درآمد نفتی در شرایط غیر تحریم مقایسه کنیم، متوجه میشویم که مردم ما معادل تقریباً ۵۰ درصد درآمد نفتی مان را با ضایعات غذا به سطل زباله میریزند. بیشترین ضایعات غذا در ایران مربوط به نان، میوه، برنج و سبزیجات است.

لذا ساماندهی و ورود اورژانسی کشور جهت جلوگیری از آمار ۳۰ درصدی ضایعات غذا در کشور با آموزش و ارتقاء فرهنگ عمومی جامعه در جهت

اصلاح الگوهای ناصواب مصرف که متأسفانه در بسیاری از خانواده های شهری نهادینه شده است می تواند تا حدود زیادی ناامنی غذایی را از ما دور کند و در صورت طولانی بودن یا تداوم وضع موجود آنرا به تاخیر بیندازد. همه ما ایرانیان سربازان برقراری امنیت غذایی هستیم که با برداشتن قدم اساسی جلوگیری از اسراف و ضایعات مواد غذایی می توانیم نقش سازنده خود را ایفا نماییم. باشد که سیاستمداران، دولتمردان و مسئولین اجرائی کشور هم بسان فرماندهان امنیت غذایی به وظایفشان عمل کنند.

ان شاء الله

دکتر جلال الدین میرزای رزاز

۲۴ / مهر / ۹۹